

Kuģošanas noteikumi iekšējos ūdeņos

Mācību līdzeklis

Rīga

UDK 656.6
Me 997

Sastādija: Arnis Mežulis

ISBN 9984-9873-6-1

KUĢOŠANAS NOTEIKUMI IEKŠĒJOS ŪDEŅOS

1. VISPĀRĪGIE JAUTĀJUMI

Noteikumi nosaka visu kuģošanas līdzekļu satiksmes kārtību, kā arī iekšējo ūdeņu īpašnieka vai valdītāja pienākumus Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos un 3000 metru platā joslā no krasta uz jūras pusi Rīgas jūras līča un Baltijas jūras Latvijas Republikas piekrastes daļā.

Noteikumos lietoti šādi termini:

atpūtas kuģis — šo noteikumu izpratnē sportam un atpūtai paredzēts kuģošanas līdzeklis, kura garums ir no 2,5 līdz 24 metriem, kuru neizmanto komerciālos nolūkos un kuram nav profesionālas apkalpes, kā arī mazizmēra kuģošanas līdzeklis;

diennakts gaišais laiks — diennakts laiks no saules lēkta līdz saules rietam;

diennakts tumšais laiks — diennakts laiks no saules rieta līdz saules lēktam;

iekšējo ūdeņu īpašnieks vai valdītājs — valsts vai pašvaldība, kā arī juridiska vai fiziska persona, kurai pieder iekšējo ūdeņu akvatorija vai kura to nomā;

kuģošanas līdzeklis — inženiertehniska ierīce, kas konstruktīvi paredzēta izmantošanai uz ūdens;

mazizmēra kuģošanas līdzeklis — airu laiva, ūdensmotocikls, kā arī motorlaiva un kuteris, kuru garums ir mazāks par 12 metriem;

minimālais ātrums — mazākais ātrums, ar kuru kuģošanas līdzeklis saglabā vadību noteiktos apstākļos un stāvoklī;

nepietiekama redzamība — laika apstākļi (piemēram, migla, lietus, sniegs), kuru dēļ redzamība kuģošanas zonā ir ierobežota;

Visbiežāk sastopamie ierobežotas redzamības iemesli ir migla, dūmaka, lietus gāzes. Noteikumos nav teikts, kā skaitliski noteikt vai pastāv ierobežotas redzamības apstākļi, vai nē. Bet, ierobežotas redzamības apstākļi uzliek par pienākumu nodrošināt pastiprinātu novērošanu, ievērot drošu ātrumu un dot šādiem apstākļiem paredzētus skaņas signālus. Rodas jautājums, pie kādas redzamības jāsāk ievērot noteikumi, kas saistīti ar ierobežotu redzamību. Jūrniecībā ir pieņemts par ierobežotu uzskatīt redzamību kuģu navigācijas uguņu redzamības attālumā. Bortu un pakaļgala uguņu redzamībai ir jābūt 3 jūras jūdzu attālumā. Tātad, ja redzamība ir mazāka nekā 3 jūras jūdzes, tā ir jāuzskata par ierobežotu.

riņķa uguns — baltas, sarkanas vai zaļas gaismas lukturnis, kas novietots tā, lai tā gaisma būtu redzama 360° lielā horizontālā lokā;

Uz mazizmēra kuģošanas līdzekļiem lieto tikai baltas gaismas riņķa uguni.

robežakvatorija – iekšējo ūdeņu akvatorija, pa kuru saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem ir noteikta Latvijas republikas valsts robeža;

topuguns — balta uguns, kas novietota uz kuģošanas līdzekļa garenass līnijas tā, lai gaisma būtu redzama taisnā virzienā uz kuģošanas līdzekļa priekšgalu līdz $22,5^{\circ}$ aiz katra borta dvarsa un apgaismotu ar nepārtrauktu gaismu 225° lielu horizonta loku;

bortu ugunis — zaļa uguns labajā un sarkana kreisajā bortā, katra no šīm ugunīm apgaismo ar nepārtrauktu gaismu $112,5^{\circ}$ lielu horizonta loku un ir novietota tā, lai gaisma kristu virzienā taisni uz kuģa priekšgalu līdz $22,5^{\circ}$ aiz atbilstoša borta dvarsa.

pakaļgala uguns - balta uguns, kas novietota iespējami tuvāk kuģošanas līdzekļa pakaļgalam, apgaismo ar nepārtrauktu gaismu 135° lielu horizonta loku un novietota tā, lai gaisma kristu virzienā taisni uz kuģa pakaļgalu līdz 67,5° uz katra borta pusi.

ūdens satiksmes negadījums — ūdens satiksmes notikums, kurā bojāts vismaz viens kuģošanas līdzeklis, gājis bojā vai guvis miesas bojājumus cilvēks, radušies zaudējumi trešajai personai vai nodarīts kaitējums videi;

zibšņu uguns — uguns, kas uzzibsnī ar regulāriem intervāliem 120 vai vairāk reižu minūtē.

Komerckuģošanā izmantojamo kuģu satiksme Latvijas Republikas ostu akvatorijā, kā arī tādu kuģošanas līdzekļu satiksme, kuri savas ieņemšanas dēļ var droši kuģot tikai ar navigācijas zīmēm un ugunīm (piemēram, bojām, stoderēm, vadlīnijām) apzīmētos akvatorijas posmos un kanālos, notiek saskaņā ar 1972.gada Konvenciju par starptautiskajiem kuģu sadursmju novēršanas noteikumiem un tās grozījumiem (turpmāk — *COLREG-72*), 1974.gada Starptautisko konvenciju par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras (*SOLAS-74*) un citiem Starptautiskās jūrniecības organizācijas dokumentiem, kas saistoši Latvijas Republikai. Ostu akvatorijā papildus ievēro attiecīgās ostas noteikumus, kā arī normatīvos aktus, kas nosaka satiksmi šajā ostā.

Arī atpūtas kuģiem jāievēro visi minētie kuģošanas noteikumi un, kuģojot pa Daugavu posmā no Vanšu tilta līdz izejai līcī, ir jāievēro starptautiskie noteikumi kuģu sadursmju novēršanai *COLREG-72*, kuģošanas noteikumi iekšējos ūdeņos un kuģošanas noteikumi Rīgas ostas akvatorijā.

Katram ūdens satiksmes dalībniekam ir tiesības uzskatīt, ka arī citi ūdens satiksmes dalībnieki pildīs šo noteikumu prasības.

Šo noteikumu prasības nepiemēro, vadot kuģošanas līdzekļus, kas ir marķēti, kā arī aprīkoti ar stacionāri uzstādītām

bākugunīm un paceltu valsts karogu, ja šie kuģošanas līdzekļi pilda dienesta pienākumus un tiek nodrošināta citu ūdens satiksmes dalībnieku drošība.

Ūdens satiksmi atbilstoši savai kompetencei uzrauga policija, Valsts vides dienests un Valsts robežsardze (ostu akvatorijās un robežakvatorijās). Amatpersonām, kuras uzrauga ūdens satiksmi, jābūt klāt dienesta apliecībai, ko uzrāda pēc kuģošanas līdzekļa vadītāja pieprasījuma.

Ūdens satiksmes dalībniekam aizliegts:

1. bojāt, patvaļīgi uzstādīt vai noņemt navigācijas zīmes un ugunis;
2. piesārņot vai piegružot iekšējos ūdeņus;
3. bez speciālas atļaujas izmantot zvejas un maksšķerēšanas rīkus.

Sporta sacensību vai citu publisko pasākumu organizēšana noteiktā akvatorijā, kā arī kuģošanas līdzekļu satiksmes kārtība šo pasākumu laikā tiek saskaņota ar iekšējo ūdeņu īpašnieku vai valdītāju. Šo pasākumu laikā ir pieļaujamas atkāpes no šo noteikumu prasībām, bet pasākumu rīkotājiem ir jānodrošina ūdens satiksmes drošība.

2. ATPŪTAS KUĢU IZMANTOŠANA

Uzsākot kuģošanu, vadītājam jāpārbauda atpūtas kuģa motora, korpusa, stūres iekārtas, navigācijas ugunu un aprīkojuma tehniskais stāvoklis, kā arī glābšanas līdzekļu stāvoklis un to skaita atbilstība cilvēku skaitam uz atpūtas kuģa.

Atpūtas kuģis atrodas kustībā, ja tas nav pietauvots, noenkurots vai neatrodas uz sēkļa.

Par atpūtas kuģa tehnisko stāvokli un nodrošinājumu ar nepieciešamiem glābšanas un drošības līdzekļiem ir atbildīgs atpūtas kuģa vadītājs. Atpūtas kuģiem tehniskā apskate nav paredzēta.

Atpūtas kuģus aprīko ar drošības aprīkojumu saskaņā ar

Noteikumu par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos 1.pielikuma prasībām.

Kuģošanas līdzekļa korpusam, mehānismiem un aprīkojumam jābūt tādām, lai nodrošinātu kuģošanas, cilvēku un vides drošību. Ūdensmotocikla konstrukcija var paredzēt automātisku motora apturēšanas ierīci, kas aptur motoru, ja kuģošanas līdzeklis palicis bez vadības.

Atpūtas kuģa vadītājs ir atbildīgs par pasažieru drošību.

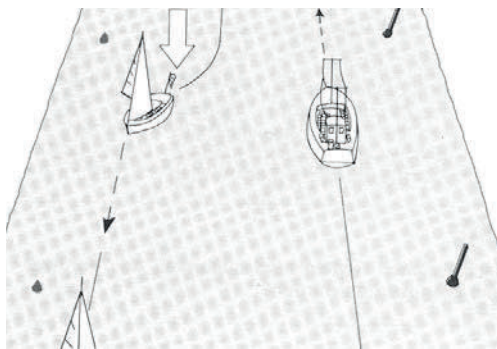
Vadītājam ir jānodrošina, lai pasažieri, kas jaunāki par 12 gadiem, pārvadāšanas laikā būtu ietērpti atbilstoša izmēra glābšanas vestē.

Pārvietojoties ar ūdensmotociklu, burājot ar vējdēli, nodarbojoties ar ūdens slēpošanu vai tamlīdzīgiem ūdens sporta veidiem, personai jābūt ietērptai glābšanas vestē, kas nodrošina personas peldspēju.

Ja kuģošanas līdzekli, kas aprīkots ar motoru, nolaiž ūdenī apzīmētās peldvietās vai to tuvumā, uz kuģošanai atļauto rajonu to nogādā ar izslēgtu motoru, velkot vai airējot, vai, ja to nevar pārvietot ar izslēgtu motoru, pārvietojoties ar minimālu ātrumu un maksimālu piesardzību, neapdraudot peldētājus. Peldvietā vai tās tuvumā kuģošanas līdzeklis drīkst stāvēt tikai ar izslēgtu motoru.

Ja kuģošanas līdzekli nolaiž ūdenī speciāli šim nolūkam aprīkotās vietās, piemēram, no peldvietas norobežotos koridoros izešanai kuģošanas rajonā, tad to pēc nolaišanas ūdenī var pārvietot ar ieslēgtu motoru, ievērojot drošu kustības ātrumu saskaņā ar šo noteikumu prasībām.

Lai pastāvīgi novērtētu apkārtējo situāciju un novērstu iespējamu sadursmi, atpūtas kuģim atrodoties kustībā, vadītājam jānodrošina novērošana (normālos laika apstākļos vizuāla, ierobežotas redzamības apstākļos, ja iespējams, uz radara ekrāna). Ja ir šaubas par to, vai pastāv sadursmes draudi, tad jāuzskata, ka tie pastāv.

Kuģošanas līdzeklis nedrīkst traucēt tādu kuģu satiksmi, kuri savas iegrimis dēļ var kuģot tikai ar navigācijas zīmēm un ugunīm (piemēram, bojām, stoderēm, vadlīnijām) apzīmētos akvatorijas posmos un kanālos. Ja kuģošanas līdzeklis ir spiests izmantot šādu kuģu ceļu vai kanālu, tas turas iespējami tuvāk tā labajai (braukšanas virzienā) pusei, lai pilnībā atbrīvotu ceļu kuģošanas līdzekļiem, kas var kuģot tikai pa apzīmēto akvatorijas posmu. Kuģiem, kuri savas iegrimis dēļ var kuģot tikai pa apzīmētiem akvatorijas posmiem un kanāliem, ir priekšroka attiecībā pret pārējiem kuģošanas līdzekļiem.

Atpūtas kuģis drīkst šķērsot kuģu ceļu vai kanālu, ja netiek traucēta kuģu kustība, iespējami taisnā leņķī pret kuģu ceļa vai kanāla ass līniju, atrodoties garām ejošā kuģa aizmugurē.

Atpūtas kuģu vadītājam aizliegts:

1. izmantot kuģošanas līdzekli, kas nav tehniskā kārtībā vai nav apgādāts ar nepieciešamo aprīkojumu un glābšanas līdzekļiem;
2. izmantot kuģošanas līdzekli, kuru nepieciešams reģistrēt, ja uz tā šim nolūkam paredzētajās vietās nav norādītas valsts reģistrācijas numuru zīmes;
3. pārsniegt kuģošanas līdzekļa kravnesību vai atļauto pārvadājamo cilvēku skaitu;
4. pārsniegt atļauto kuģošanas ātrumu atbilstoši ātruma ierobežojuma zīmēm;
5. vadīt kuģošanas līdzekli ar ātrumu, kas pārsniedz 5 km/h, tuvāk par 30 metriem no peldētājiem;

6. izmantot kuģošanas līdzekli vietās, kur to aizliedzis iekšējo ūdeņu īpašnieks vai valdītājs, kā arī pašvaldības noteiktās, apzīmētās un aizliegtās akvatorijās un peldvietās;

7. manevrēt un apstāties ejošu vai stāvošu kuģu, bagarmašīnu un peldošo celtņu tuvumā, kā arī starp tiem;

8. noenkuroties kuģu ceļā, kā arī pietauvoties vai stāvēt pie navigācijas zīmēm un pasažieru vai kravas piestātnēm, ja tās nav paredzētas atpūtas kuģiem;

9. izlikt zvejas rīkus kuģu ceļā.

Atpūtas kuģa vadītājam aizliegts vadīt kuģošanas līdzekli vai mācīt vadīt kuģošanas līdzekli, ja:

1. ja alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,5 promiles;

2. atrodoties narkotisko, psihotropo, toksisko, citu apreibinošu vielu vai arī reakcijas ātrumu un uzmanību samazinošu medikamentu iespaidā;

3. esot slimam vai arī tādā mērā nogurušam, ka tas var ietekmēt vadītāja darbības spējas un ūdens satiksmes drošību.

Ja noticis ūdens satiksmes negadījums, kā arī pēc tam, kad kuģošanas līdzeklis apturēts pēc amatpersonu pieprasījuma, aizliegts lietot alkoholiskos dzērienus, narkotiskās vai citas apreibinošās vielas līdz alkoholisko dzērienu, narkotisko vai citu apreibinošo vielu ietekmes pārbaudei vai atbrīvošanai no šādas pārbaudes. Vadītājs nedrīkst atteikties no šajā punktā minētās pārbaudes.

Brauciena laikā atpūtas kuģa vadītājam ir jābūt kuģošanas līdzekļa reģistrācijas apliecībai, ja attiecīgais kuģošanas līdzeklis ir jāreģistrē, un kuģošanas līdzeklim atbilstoši vadītāja apliecībai.

Ja rodas aizdomas par kuģošanas noteikumu neievērošanu, policijas un Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku krasta apsardzes amatpersona, kā arī Valsts robežsardzes amatpersona (robežakvatorijā un ostu akvatorijā) var apturēt atpūtas kuģi

pārbaudes veikšanai.

Ja tiek konstatēti pārkāpumi, minētās amatpersonas var atstādināt vadītāju no atpūtas kuģa turpmākas vadīšanas un, ja uz kuģa nav citas personas, kas var vadīt attiecīgo atpūtas kuģi, nogādāt šo atpūtas kuģi tuvākajā atpūtas kuģiem paredzētajā pietātnē.

Valsts vides dienesta amatpersonām ir tiesības apturēt kuģošanas līdzekli, lai kontrolētu ūdens bioloģisko resursu ieguves likumību. Ja valsts vides dienesta amatpersonai rodas aizdomas par šo noteikumu neievērošanu, tā nekavējoties ziņo par to policijai vai Valsts robežsardzei.

Ja tiek konstatēts, ka kuģošanas līdzeklis vai tā motors atrodas meklēšanā, vai rodas pamatotas aizdomas, ka kuģošanas līdzekļa identifikācijas numurs, motora numurs vai iesniegtie dokumenti ir viltoti, amatpersona, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem uzrauga ūdens satiksmi, reģistrē kuģošanas līdzekļus vai veic to valsts tehnisko apskati, par šo faktu nekavējoties informē Valsts policiju. Valsts policija pēc nepieciešamās pārbaudes veikšanas pieņem lēmumu par turpmāko rīcību.

Ja kuģošanas līdzekli iznomā, iznomātājs nodrošina nomniekam instruktāžu par kuģošanas līdzekļa drošu izmantošanu un drošības aprīkojumu. Nododot kuģošanas līdzekli lietošanai noteiktā akvatorijā, iznomātājs iepazīstina nomnieku ar satiksmes kārtību šajā akvatorijā un tās īpatnībām, piemēram, atvari, straumes, neapzīmētu peldvietu atrašanās vietas.

3. DROŠS ĀTRUMS

Atpūtas kuģa vadītājam vienmēr jāizvēlas tāds ātrums, lai viņš varētu laikus veikt efektīvus pasākumus drošas kuģošanas nodrošināšanai, kā arī varētu apstāties drošā attālumā, nepieļaujot sadursmi.

Izvēloties drošu ātrumu, jāņem vērā sekojošie faktori:

1. redzamība;